

GazMa

2016. január - 6. évfolyam I. szám

Változó Világ - Párizs után
6. oldal

Star Wars: Az ébredő Erő
18-22. oldal

Havonta megjelenő ingyenes online gazdasági magazin

MAGYAR KÖZGAZDASÁGI TÁRSASÁG IFJÚSÁGI BIZOTTSÁG

WWW.MKTIB.HU

MAGYARORSZÁG HOSSZÚ TÁVÚ TÁRSADALMI ÉS
GAZDASÁGI FEJLŐDÉSI PÁLYÁJÁNAK ELŐREJELZÉSE

www. Subby Snake .hu

Köszöntöm a Kedves Olvasót!

A 2016. januári lapszámmal immár a hatodik évfolyamát kezdjük el a GazMag online magazinnak! A korábbi évekhez hasonlóan az idén is sok érdekes írással jelentkezünk majd.

Januári lapszámunkba bekerültek az év végi nagy hajtás közepette megrendezésre került események, így a Nemzeti Adaptációs Térinformatikai Rendszer két konferenciája, de írtunk többek között a párizsi klímacsúcs tanulságairól, a repülési informatikáról, és a hazai űrkutatásról is.

Az idei esztendő első lapszámához minden kedves olvasónknak kellemes időtöltést, 2016-ra pedig az egész szerkesztőség nevében sikerekben, eredményekben gazdag újévet kívánok!

Tóth Marcell

Tartalomjegyzék

Rövid hírek	4-5
Változó Világ - Párizs után	6
Energiaforradalom 2.0	7
NATÉR záró konferencia	10-11
KRITÉR záró konferencia	11-12
Az eurózána válságának vége	13
ESA információs nap Győrben	13
ELI lézertechnológia Magyarországon	14
KözleKlub - Gonda Zsuzsanna előadása	15
Könyvajánló - Győr fejlődésének mozgatórugói	17
Filmajánló - Star Wars: Az ébredő Erő	18-22
Abstracts of the Articles	23-24

Felelős kiadó: GazMag szerkesztőség

Főszerkesztő:

Tóth Marcell

Olvasószerkesztő:

Árki Zsuzsanna

Újságírók:

Ács Virág

Gyócsi Zsófia

Hanis Patrícia

Kiss Csaba

Krämer Annamária

Molnár Fanni

Sebestyén Vivien

Design:

Leéb Alexandra

Fotó, videó:

Juhos Gábor

Tóth Marcell

Informatika:

Lukács Péter Alex

Surányi Szabolcs

Tálosi Tibor

A Szerkesztőség elérhetőségei:

szerkesztoseg@gazmag.hu

Honlapunk:

www.gazmag.hu

Megjelenik havonta, elektronikus formátumban. Következő számunk februárban jelenik meg.

**Mielőtt kinyomtatná ezt az újságot,
gondoljon a természetre!**

Rövid hírek

Az MKT Szakkönyvtár nyitva tartása:

Kedd: 18:00 - 20:00

Szerda: 18:00 - 20:00

9021 Győr, Aradi vértanúk útja 12.

Online katalógus: <http://www.mtkonyvtar.hu>

Kultúra és gazdaság egysége

Kultúra és gazdaság egysége – miért volt szent hajdan a szántóvető, avagy pszichés erők a gazdaság szolgálatában. Ezzel a címmel tart előadást a Magyar Közgazdasági Társaság Kultúra-gazdaságtani Szakosztályának meghívására Bognár Ferenc, a Magyar népek ősműveltségének és történelmének kutatója 2015. január 15-én, pénteken 16 órától a FUGA Budapesti Építészeti Központ (Budapest, Petőfi Sándor utca 5.) előadótermében.

A rendezvény moderátora Horváth József, a szakosztály alelnöke, a Budapesti Corvinus Egyetem nyugdíjas oktatója lesz.

(Forrás: www.mkt.hu)

Sport, kultúra, gazdaság

A sport, a kultúra és a gazdaság hármásáról szervez közös szakmai rendezvényt 2016. január 28-án, csütörtökön 16 órától Budapesten, a Wekerle Sándor Üzleti Főiskolán (Budapest VIII. kerület, Jázmin utca 10.) a Magyar Közgazdasági Társaság Sportközgazdasági, valamint Kultúra-gazdaságtani Szakosztálya. A rendezvény vitaindító előadását Borbély Attila, az MKT Sportközgazdasági Szakosztályának elnöke, a Wekerle Sándor Üzleti Főiskola rektora tartja.

Kérjük, hogy az érdeklődők a részvételi szándékukat szíveskedjenek legkésőbb 2016. január 20-ig előzetesen jelezni az office.mkt@t-online.hu e-mail-címen.

(Forrás: www.mkt.hu)

Az MTA KRTK Közgazdaság-tudományi Intézetének szemináriumai

2016. január 14. csütörtök du. 2 óra

Antal-Pomázi Krisztina: *Közgazdasági szakértők: mikor és kit rendeljen ki a bíróság?*

2016. január 21. csütörtök du. 2 óra

Vicsek Tamás: *Optimizing groups for solving complex problems*

2016. január 28. csütörtök du. 2 óra

Oblath Gábor: *Economic convergence and structural change in the new member states of the European Union*

2016. február 4. csütörtök du. 2 óra

Király Júlia: *Magyar bankrendszer strukturális átalakulása*

Az intézet gazdaságelméleti és gazdaságpolitikai szemináriumsorozata, melynek célja a publikálás előtt álló kutatási eredmények bemutatása és megvitatása.

Programszervező: Kónya István

Helyszín: MTA Kutatóház 1112 Budapest Budaörsi út 45.804-807-es előadóterem.

(Forrás: www.mtakti.hu)

Az MTA KRTK Világgazdasági Intézetének következő Vendégváró műhelybeszélgetése

2016. január 14. csütörtök 10:00

Fragó Tibor: *A párizsi klímaegyezség és az átalakuló politikai-gazdasági világtrend*

Felkért hozzászóló: Simai Mihály, akadémikus

A rendezvény ingyenes, de regisztrációhoz kötött.

Helyszín: MTA Kutatóház 1112 Budapest Budaörsi út 45.804-es előadóterem.

(Forrás: www.vki.hu)

Rövid hírek

Az MTA KRTK Világgazdasági Intézetének következő műhelybeszélgetése

2016. február 4. csütörtök 10:00

Somai Miklós: *Az állam szerepe a szlovén gazdaságban*

A rendezvény ingyenes, de regisztrációhoz kötött.

Helyszín: MTA Kutatóház 1112 Budapest Budaörsi út 45. 804-es előadóterem.

(Forrás: www.vki.hu)

Meghívó a MUT Győr-Moson-Sopron megyei területi csoportjának soron következő előadására

Minden érdeklődőt szeretettel várnak a Magyar Urbanisztikai Társaság Győr-Moson-Sopron megyei csoportjának és az MTA KRTK RKI Nyugat-magyarországi Tudományos Osztály soron következő Smart City rendezvénysorozatának beszélgetéssel egybekötött előadására.

Előadók:

Tóth Tamás, Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal, és

Dr. Tóth Péter PhD Széchenyi István Egyetem Környezetmérnöki Tanszék

Megújuló energiahasznosítás Magyarországon különös tekintettel a Smart City programokra

Helyszín:

MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Regionális Kutatások Intézete Nyugat-magyarországi Tudományos Osztály (9022 Győr, Liszt Ferenc utca 10.)

Dátum:

2016. január 12. 15:00 óra

(Forrás: www.rkk.hu)

A Magyar Földrajzi Társaság legközelebbi rendezvényei az ország különböző városaiban

2016. január 11. hétfő, 18:00

A Dél-dunántúli Osztály és a Zsolnay Kulturális Negyed Planetárium közös rendezvénye

Gyenizse Péter: *Az iszlám csillagászat és Szivetvár*
Zsolnay Kulturális Negyed Planetárium, 24-es terem
7630 Pécs, Zsolnay Vilmos utca 37.

2016. január 19. kedd, 14:00

A Zalai Osztály rendezvénye

Benedek Miklós: *Szudétaföld és Wrocław*

Zrínyi – Bolyai Általános Iskola
8800 Nagykanizsa, Zrínyi M. u. 38.

2016. január 25. hétfő, 18:30

A Dél-dunántúli Osztály és a Vagabond Világjáró Klub közös rendezvénye

Kisgyörgy Péter: *Smaragd sziget két keréken - Írország*
Vasutas Művelődési Ház

7621 Pécs, Váradi Antal u. 7/2.

2016. január 29. péntek, 18:30

A Zalai Osztály rendezvénye

Gyuricza László: *Németország zöld szíve és a cseh sörök - Az Adria új gyöngyszemei - Magyar sziget az Erdélyi-középhegységben*

A Zalai Osztály 2016. évi tervezett programjainak, tanulmányútjainak diavetítéses bemutatója

Petőfi Sándor Magyar–Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola

8900 Zalaegerszeg, Kosztolányi u. 17-21.

(Forrás: www.foldrajzitasasag.hu)

Változó Világ – Párizs után

Változó Világ címmel indított ökológiai fórumot a Magyar Szociológiai Társaság Holisztikus Ökológia Szakosztálya 2015 őszén. A programsorozat december 14-i eseményén a párizsi klímacsúcs tanulságait boncolgatták a meghívott szakértők.

A „Vigyázó szemetek Párizsra vessétek!” alcímmel ellátott programsorozatot Antal Z. László, az MTA TK Szociológiai Intézetének tudományos főmunkatársa hívta életre azzal a céllal, hogy a résztvevők holisztikus szemlélettel, azaz különböző nézőpontokat megismerve mélyülhessenek el az aktuális témában. A rendezvénysorozat helyszíne a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára (Budapest, V. kerület, Arany János utca 1.).

A decemberi alkalom már a párizsi klímacsúcs után került megrendezésre, így ennek az eseménynek a „Párizs után, Karácsony előtt” címet adták a szervezők. Az első előadó ifjabb Zlinszky János az ENSZ klímacsúcson aláírt megállapodás tanulságait foglalta össze a hallgatóságnak. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem docense szerint a megállapodás alapvetően jó, mivel irányt mutat, valamelyest szigorodott (az átlaghőmérséklet növekedését a század végére 2°C alá kell szorítani, de inkább legyen 1,5°C alatt), a finanszírozás kérdésével is foglalkozik, valamint az ellenőrzés és a revízió mikéntjeit is lefektették benne. A szakember azonban arra is felhívta a figyelmet, hogy a klíma-megállapodás csak az első lépés, az igazi munka most kezdődik.

Páldy Anna, az Országos Környezetegészségügyi Intézet főosztályvezetője jelen volt a párizsi klímacsúcson, és az egészségre fordított figyelmet hiányolta a megállapodásból. Elmondta, hogy az előzetes tervezetben még nem szerepelt az “egészség” szó, végül bekerült az aláírt szövegbe, de véleménye szerint nem elég hangsúlyosan.

Antal Z. László hozzáfűzte a korábban elhangzottakhoz, hogy a házigazda Franciaországnak fontos volt, hogy a korábbi klímacsúcsok kudarcai után náluk végre érdemi megállapodás szülessen, így ennek aláírása diplomáciai siker számukra, azonban ennek eléréséért a kelleténél több kompromisszumra voltak hajlandók.

A klímaváltozás negatívumait Lányi András tárta a hallgatóság elé. Az ELTE TÁTK nyugalmazott egyetemi docense szerint a nemzetközi szerződések végrehajtásának kikényszeríthetősége nem megoldott, és ez igaz erre az új szerződésre is. Felhívta a figyelmet az ökológiai katasztrófák társadalmi jeleire is, ezek közül kiemelte a népvándorlást, a háborúkat és a társadalmi konfliktusokat. Elmondta azt is, hogy a napjainkban az egyik legnagyobb globális problémának tartott terrorizmus pont azokban az országokban erősebb, melyek érintettek az éghajlatváltozásban. Szintén fontos problémának jelölte meg a technológia-függőséget, amely nem feltétlenül a jó irány.

A rendezvény fő tanulsága, hogy a Párizsban kötött klíma-megállapodás alapvetően jó, ugyanakkor vannak hiányosságai is. Azonban a szerződés aláírása és a szükséges változások elfogadása önmagában nem elég, az eredmény a megvalósításon fog múlni. A munka most kezdődik.

Energiaforradalom 2.0

A Magyar Tudományos Akadémia (MTA) Világgazdasági Intézetében (VGI) tartott előadást Vargha Péter Simon, a Magyar Olaj- és Gázipar Nyrt. (MOL) vezető közgazdásza december 7-én, "Energiaforradalom 2.0" címmel. A VGI új műhelybeszélgetés-sorozatát nyitotta meg ez az esemény, melyet a tervek szerint kéthavonta fognak megrendezni, előadóként külső kutatókat és elemzőket megjelölve.

Vargha Péter Simon előadása kezdetén kihangsúlyozta, hogy ő nem kutató, hanem közgazdász: makro elemzéseket végez, és az energiapiacokat globálisan, regionálisan vizsgálja a MOL-nál. Címválasztásának két oka van, egyrészt jól hangzik, másrészt jelzi, hogy az energiapiacon megváltozóban vannak a struktúrák.

Vargha kitért az éppen tartó párizsi klímacsúcs jelentőségére. Véleménye szerint ha a gáz kibocsátás nem csökken, átlagosan 4-5 fokkal melegebbre lehet számítani a jövőben. A közgazdászok azonban nem aggódnak, a ciklikus és strukturális tényezők miatt sem, mert a védekezés ára folyamatosan csökken a megújuló energiaforrások kiaknázásával. Néhány diagramot végignézve és elemezve világossá vált a jelenlevők számára, hogy 1990-től 2013-ig majdnem 75%-os volt a fosszilis energiahordozók felhasználása a világon. A 70-es évektől viszont töredékére csökkent a napcellák ára, melynek eredménye az lehet, hogy a napelemből nyert áram ára 2020-ra versenyezni tud majd a szén- és gázos erőművekből nyert áram árával. Ennek ellenére még mindig sokan kritikaként jelölik meg azt a tényt, hogy a Nap sem süt és a szél sem fúj mindig.

Bár Kínában még valóban nincs meg az ehhez szükséges jól kiépített erőműhálózat, de Amerikában és Európa nagy részén már beindítható, működőképes a smart technológia, ezért az utóbbi két kontinensen az akkumulátor árak is csökkennek majd.

Így a „Nap nem süt mindig...”-kérdés megoldhatónak tűnik. Az eredetileg három fő pontból (Napelemek, Gázipar és Elektromos autók) álló prezentációt a közönség érdeklődő kérdései miatt le kellett rövidíteni. Az előadó a második pontot tárgyalva megjegyezte, hogy ha a cseppfolyós gázárak fogják meghatározni az árakat, akkor azok nagy valószínűséggel csökkenni fognak. A harmadik pontra ugorva annyit tett hozzá, hogy az elektromos autók elterjedését azért tenné inkább későbbre, mert egyrészt a fogyasztók kényelmi szempontjainak is meg kell felelniük ezeknek a járműveknek, másrészt nem is az üzemanyag, hanem sokkal inkább maga az alkatrész az, ami drága.

A technológiák teljes elterjedésének ideje nagy kérdés, mivel a valódi környezettudatos életmód és -gondolkodás lassan válik megszokottá. A közgazdász elemzők azonban optimistán vélekednek ezzel a problémával kapcsolatban is, mert tapasztalataik szerint már az általános iskolákban is sokat foglalkoznak a témával.

Hanis Patrícia

Életrépek

NATÉR záró konferencia az MTA Székházában

NATÉR záró konferencia az MTA Székházában

Kerekasztal-beszélgetés a NATÉR zárórendezvényén

Záró konferenciát tartott a KRITÉR is

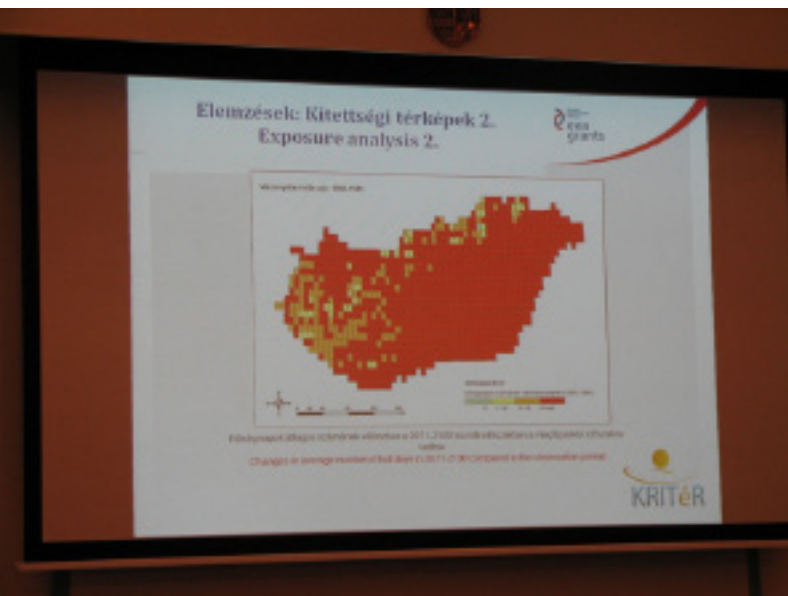

Diagram a KRITÉR záró konferenciájáról

Forman Balázs előadása a KRITÉR záró konferencián

Életképek

Elkészült az új gátrendszer Komáromnál

Információs nap Győrben a magyar ESA-csatlakozásról

Megjelent a „Terek és tér-képzetek” című könyv

„Terek és tér-képzetek” könyvbemutató Győrben

Emléktekerést tartott a Magyar Kerékpárosklub

Magasba emelt biciklivel emlékeztek a december 23-án elhunyt László Jánosra

Magyarország hosszú távú társadalmi és gazdasági fejlődési pályájának előrejelzése

2015. december 7-én, Budapesten került sor a Magyarország hosszú távú társadalmi és gazdasági fejlődési pályájának előrejelzése projekt zárórendezvényére.

A kutatás az Európai Gazdasági Térség Finanszírozási Mechanizmus 2009–2014 program keretein belül finanszírozott Alkalmazkodás az Éghajlatváltozáshoz Program részeként valósulhatott meg. A két, kritikus ágazatokra fókuszáló projekt (AGRATÉR, KRITÉR) mellett az MTA KRTK RKI a társadalmi-gazdasági kutatásokért felel. A kapott eredmények 2016 tavaszán beépülnek a Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszerbe.

A konferencia elején Fazekas Károly, az MTA KRTK főigazgatója, Karl Kerner, a Norwegian Directorate for Civil Protection szakértője és Erdélyi Zoltán, a Közép- és Kelet-Európai Regionális Környezetvédelmi Központ (REC) ügyvezetőigazgató-helyettese megnyitó beszédet tartott.

Az első előadást Bálint Judit tartotta, a REC szakembere az Alkalmazkodás az Éghajlatváltozáshoz Program felépítését prezentálta az érdeklődőknek. Elmondta, hogy a programnak három nagyobb eleme van, ezek közül csak az egyik a Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer (NATÉR) kialakítása. A NATÉR-be több kutatás készíti megjelenítendő és az adatbázisba kerülő adatokat, ezek közül az egyik a „Magyarország hosszú távú társadalmi és gazdasági fejlődési pályájának előrejelzése” című kutatás.

A párhuzamosan futó RCMTÉR kutatás részéről, az Országos Meteorológiai Szolgálat képviseletében Szépszó Gabriella tartott előadást. Bemutatta az RCMTÉR projektben készülő új, a Kárpát-medence területére készülő klímaprojekciók első eredményeit.

A konferencia fő témáját adó projektről a kutatócsoport vezetője, Czirfusz Márton beszélt. Az MTA KRTK RKI tudományos munkatársa elmondta, hogy a kutatás több részre bontható, egy demográfiai, egy földhasználati, egy gazdasági illetve egy kérdőíves lekérdezésen alapuló társadalmi elemzésre.

A délelőtti előadásblokkot kerekasztal-beszélgetés követte, amelyen Czirfusz Márton mellett a két párhuzamos projekt egy-egy képviselője, Szépszó Gabriella (KRITÉR) és Molnár András (AGRATÉR) vett részt. A beszélgetésből kiderült, hogy a három kutatás adatai jól beépíthetők a NATÉR-be, és a rendszer a jövőben kiterjeszhető lesz más szektorokra is és a kutatások továbbfejleszthetők.

A délutáni előadásblokk a Magyarország hosszú távú társadalmi és gazdasági fejlődési pályájának előrejelzése kutatás eredményeinek részletes bemutatásáról szólt. Tagai Gergely a népesség-előreszámítás és a klímaváltozás hatásainak dilemmáiról beszélt a hallgatóságnak. Elmondta, hogy a demográfiai előrejelzések esetében a születési és a túlélési folyamatok, valamint a be- és kivándorlási folyamatok alapján alkották meg prognózaikat, melyek alapján Magyarország népessége 2051-ben várhatóan 8 és 9 millió között lesz (8,43 milliós középérték mellett). Felhívta a figyelmet a klímaváltozás egészségügyi hatásaira is, ezek közül az egyre gyakoribbá váló hőhullámok, valamint bizonyos betegcsoportok okozhatnak komoly problémákat. A demográfiai projektrész tartalmazta a deprivációval kapcsolatos kutatásokat is.

Márkusné Zsibók Zsuzsanna a gazdasági előrejelzésekkel kapcsolatos kutatási témát prezentálta. Ezt az előrejelzést egy közel 50 változót magába foglaló makromodell segítségével végezték, melyben a klímaváltozás is szerepelt a fontos indexszámok között. Az MTA KRTK RKI szakembere további lehetséges irányoknak tartaná, ha a gazdasági makromodellezésben a regionális sajátosságokra építő önálló modellek készülhetnének (a kutatásban országos modellt építettek, amelyet megyei összetevőkre bontottak).

A földhasználati modellezést Lennert József mutatta be. Ebben az elemzésben a globális éghajlatváltozás magyarországi földhasználatra gyakorolt hatásait vizsgálták. A múltbeli társadalmi-gazdasági folyamatokra, valamint a jövőbeli klímaváltozási mutatókra építve a vizsgált időszak végére számításaik alapján az ország felszínborításában homogenizálódás lesz.

A kutatás társadalmi attitűdöket vizsgáló részét egy kérdőíves felmérés eredményeire alapozták. Ennek eredményeit Varjú Viktor tárta a hallgatóság elé. A több mint 3000 fős mintán alapuló lekérdezésből kiderült, hogy a lakosság jelentős része a kutatóktól és a döntéshozóktól várja a klímaváltozás problémájának megoldását, a saját személyes felelősségét alacsonyabbnak gondolja. Az is kiderült a kutatásból, hogy a környezeti fenntarthatóság érdekében az egyének által is alkalmazható, többnyire a háztartásokra vonatkozó megoldások közül az emberek nagy része az olcsóbb megoldásokat részesíti előnyben, a költségesebb beruházásokat (valószínűsíthetően a nagyobb költségvonzata és a hosszabb megtérülése miatt) jóval kevesebben alkalmazzák.

A konferencia egy kerekasztal-beszélgetéssel zárult, melynek során Antal Z. László (MTA TK SZI), Béres András (Herman Ottó Intézet), Fülöp Orsolya (Energiaklub), Iványi Zsuzsanna (REC) és Kajner Péter (Magyar Földtani és Geofizikai Intézet és a Nemzeti Alkalmazkodási Központ) fejtették ki véleményüket a bemutatott eredményekkel és a klímaváltozással kapcsolatban, a szakpolitikai következményeket mérlegelve. A szakemberek egyetértettek abban, hogy a klímaváltozás nem a távoli jövő, hanem már a jelen, így az alkalmazkodást nem lehet megkerülni. Bár a jövő bizonytalan, az ezzel kapcsolatos döntést nem lehet halogatni. Antal Z. László az elhangzottakat úgy foglalta össze, hogy „a tudomány önmagában nem elég, holisztikus szemléletre van szükség”.

A NATÉR létrehozása egy fontos lépés az éghajlatváltozással kapcsolatos adaptáció felé, ehhez járul hozzá a Magyarország hosszú távú társadalmi és gazdasági fejlődési pályájának előrejelzése kutatás, melynek részletes eredményeit 2015 végén megjelenő könyv is bemutatja majd.

Tóth Marcell

A klímaváltozás okozta sérülékenység vizsgálata

2015. december 8-án, Budapesten került sor a Klímaváltozás okozta sérülékenység vizsgálata, különös tekintettel a turizmusra és a kritikus infrastruktúrára projekt záró rendezvényére. A kutatást az Országos Meteorológiai Szolgálat által vezetett konzorcium végezte.

A kutatási projekt az Európai Gazdasági Térség Finanszírozási Mechanizmus 2009-2014 program keretein belül finanszírozandó Alkalmazkodás az Éghajlatváltozáshoz Program részeként valósulhatott meg. A számos ágazati stratégiai integrációs projekt közül az OMSZ vezette konzorcium (melynek tagja volt még az Országos Közegészségügyi Központ, az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság és a Szegedi Tudományegyetem) a klímaváltozás egészségügyi hatásaival kapcsolatos kutatásokért felel. A kapott eredmények 2016 tavaszán beépülnek a Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszerbe.

A konferencia elején Bihari Zita, az Országos Meteorológiai Szolgálat projektvezetője és Tove Skarstein, a Norvég Királyság magyarországi nagykövete tartott megnyitó beszédet.

Az első előadást Iványi Zsuzsanna tartotta, a REC szakembere az Alkalmazkodás az Éghajlatváltozáshoz Program felépítését prezentálta az érdeklődőknek. Elmondta, hogy a programnak három nagyobb eleme van, ezek közül csak az egyik a Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer (NATÉR) kialakítása. A NATÉR-be több kutatás készíti megjelenítendő és az adatbázisba kerülő adatokat, ezek közül az egyik „A klímaváltozás okozta sérülékenység vizsgálata, különös tekintettel a turizmusra és a kritikus infrastruktúrára” című kutatás.

Következő előadóként Eirik J. Førland ragadta meg a szót, aki a Norvég Meteorológiai Intézet képviselőjeként érkezett. A szakember az Alkalmazkodás az Éghajlatváltozáshoz Program norvégiai változatának tapasztalatait osztotta meg, és az ottani tapasztalatok alapján kiemelte, hogy az egyik legfontosabb feladat a tudásbeli szakadékok áthidalása.

Bihari Zita a projekt koordinátoraként a KRITÉR bemutatását vállalta magára. Elmondta, hogy a projekt három fő elemből áll: hőhullámok okozta többlethalálozás vizsgálatából, a szélsőséges időjárási helyzetek közötti balesetekre gyakorolt hatásának vizsgálatából és a klimatikus viszonyok turizmusra gyakorolt hatásának vizsgálatából.

Az érzékenység-vizsgálatokhoz felhasznált klímaindikatorokról Lakatos Mónika beszélt. Az Országos Meteorológiai Szolgálat munkatársa elmondta, hogy ehhez a kutatáshoz a CarpatClim módszertant használták.

Kollégája, Szépszó Gabriella a jövőbeli hatások vizsgálatához felhasznált klímamodell-adatokat, és ezek munkacsomagjait mutatta be az érdeklődőknek. Ezután következett a három nagy kutatási elem bemutatása.

Elsőként Páldy Anna lépett a pulpitusra. Az Országos Közegészségügyi Központ szakembere a hőhullámok okozta többlethalálozás jelenbeli és jövőbeli hatásait mutatta be. Elmondta, hogy a hőhullámok gyakorisága megduplázódott a korábbi évekhez képest, és a hőhullámos időszakban bizonyítottan több halálozás történik, mint a többi napon. Ezek az időszakok elsősorban az idősebb embereket érintik, de a fiatal szervezetnek sem feltétlenül tesznek jót.

Bognár Balázs és Czikoráné Balázs Erika a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságától érkeztek, és a hőségnapok, valamint a csapadékos téli időjárás közötti balesetekre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról tartottak előadást. Ebben a kutatásban a balesetek száma, a személyi sérülések száma és a beavatkozási idő alapján végeztek összehasonlításokat. Ezekből kiderült, hogy mind a hőségnapok, mind a téli csapadék növekedést eredményez a balesetek számában. Ez a növekedés azonban országrészenként eltérő lehet, egyrészt a különböző földrajzi viszonyok, másrészt a forgalom nagyságának eltérései miatt.

Az utolsó nagy téma a turizmus és az éghajlatváltozás kapcsolata volt. Erről Németh Ákos és Kovács Attila tartottak előadást, melyben bemutatták a hőérzetről szóló kérdőív eredményeit. Ebből kiderült, hogy a klímaváltozás pozitív hatást gyakorol a vízparti turizmusra, viszont a városi és a kerékpáros turizmust valamelyest visszaveti.

Szintén a turizmus kérdésköréhez tartozott Forman Balázs előadása, aki a lakosság üdülési és utazási szokásait mutatta be a hallgatóságnak. Prezentációjából kiderült, hogy a nyári üdülések alkalmával a lakosság többsége kedveli a meleget, mind a levegő, mind a víz hőmérséklete esetében. A turizmussal összefüggő klímaalkalmazkodás azonban nem ilyen egyszerű, hiszen az utazási döntés meghozatalakor mindössze a lakosság 5-10%-a engedheti meg magának a rugalmasságot, a többiek esetében előre eltervezett utazásokról beszélhetünk.

Az eurózána válságának vége

A különféle gazdasági elemzések és a piaci szereplők várakozásai alapján úgy tűnik, hogy az Európai Unió már a válság utáni időszakba lépett. Ennek mikéntjéről szolt a Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Világgazdasági Intézetének decemberi műhelybeszélgetése.

Aszokásokhoz híven az MTA KRTK Világgazdasági Intézetében (Budaörsi út 45.) megrendezett beszélgetés központi eleme Szíjártó Norbert előadása köré épült, amely „Az eurózána (gazdasági) válságának vége” címet viselte.

A Világgazdasági Intézet tudományos segédmunkatársa szerint ezt a kijelentést az eurózána gazdasági növekedésének folytonossága (három éve nő a GDP), valamint az Európai Bizottság őszi jelentése és az öt elnök (Jean-Calude Juncker – Európai Bizottság, Donald Tusk – Európai Tanács, Jeroen Dijsselbloem – eurócsoport, Mario Draghi – Európai Központi Bank, Martin Schulz – Európai Parlament) jelentése támasztja alá.

Ez utóbbi dokumentum egyben egy jövőkép is a Gazdasági és Monetáris Unióról, melynek megvalósítását három szakaszra osztja a tanulmány. Az első, elmélyítési szakaszt 2017. június 30-ig végrehajtja az Európai Bizottság. Ezt követi a megvalósítás szakasza, melynek időhorizontját nem határozták meg. A harmadik, végső szakasz pedig az előrejelzések szerint 2025-ben fog lezárulni.

Az öt elnök jelentése nem a tankönyvek szerinti integrációs lépcsőfokokra épül, hanem párhuzamosan szeretné kialakítani a gazdasági-, a pénzügyi-, a költségvetési- és a politikai uniót. A jövő év elejére kidolgozásra kerülő, eurózána vonatkozó „fehér könyv” minden bizonnyal ennek a szabályozási és végrehajtási kereteit is tartalmazni fogja.

Tóth Marcell

ESA információs nap Győrben

Magyarország novembertől teljes jogú tagja az Európai Űrügynökségnek. Ennek apropóján tartottak információs napot december 9-én, Győrben, a Széchenyi István Egyetemen.

Hazánk sok éves előkészítés után novemberben vált teljes jogú tagjává az Európai Űrügynökségnek (ESA). A szervezetnek 22 ország a tagja. Magyarország 12 éve működik együtt az Űrügynökséggel. A csatlakozás apropóján került sor a győri információs napra, melyhez hasonló események lesznek 2016 első hónapjaiban Budapesten, illetve Debrecenben is.

A rendezvény elején Kara Ákos, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium infokommunikációért felelős államtitkára köszöntötte a megjelenteket. A győri országgyűlési képviselő elmondta, hogy a csatlakozás után Magyarországnak évente kell tagdíjat fizetnie az ESA kasszájába, azonban ez az összeg 100%-ban visszaigényelhető vállalatok által végzett, űrkutatással kapcsolatos projektekhez. Kitért arra is, hogy a csatlakozásunk jó hatással lesz a hazai

kutatás-fejlesztésre és az oktatásra, valamint foglalkoztatás-növelő hatást is várhatunk tőle.

Az űripár és a hétköznapok között az átjárás kétirányú. Ezt már Földesi Péter, a Széchenyi István Egyetem rektora mondta. A szakember úgy véli, hogy az egyetem becsatlakozási bázist ad a kutatásoknak és a tudománynak, ez a jövőben az űrkutatás területén is jelentkezni fog.

A köszöntőket követően Tari Fruzsina, a Magyar Űrkutatási Iroda vezetője mutatta be az Európai Űrügynökséget és az ESA pályázati rendszerét. Ezt követően a jelenlévő űrkutatással foglalkozó cégek, valamint helyi vállalkozások képviselői egy kerekasztal beszélgetés keretében ismerhették meg egymást, köthettek együttműködések ezen a tudományterületen.

Tóth Marcell

Sci-fi Magyarországon – a lézertechnológia fellendülése hazánkban

Nagy figyelem fordul mostanság a Star Wars felé, futurisztikus járműveikkel, bolygóikkal és lézereikkel. Utóbbi sokféleképpen hasznosítják a filmekben, legfőképpen harcászati szempontból. Bár lézerek még nincs, a hétköznapi életben is használunk lézereket, melyekről kevesen tudnak. A lézeres technikák sokat segítenek a vizsgálatokban a hatalmasoktól az apró dolgokig, a hétköznapi és a nem hétköznapi tevékenységekben.

Ha csak a hétköznapiakat nézzük, biztosan sokan hallottak már az orvosi lézerekről: lézeres szemműtét, fogászati lézer vagy akár csak egy egyszerű szépészeti beavatkozás. Szinte az összes tudományterületen jelen van ez a technológia, mellyel mélyebbre tudunk „nézni”, hatékonyabban tudunk vizsgálni. Magyarországon is épül egy létesítmény, mely rengeteg kutatásnak lesz fontos része és meglepően széles körű lesz az alkalmazása is. A berendezés Szegeden épül és merőben más, mint a világon eddig bármelyik, ugyanis egyedülállóan széles spektrumtartománnyal rendelkezik. Korábban még soha elő nem állított lézerimpulzusok fognak egy forrást vezérelni, ami rendkívül gyors (akár 10-15 másodperces) „villanásokat” produkál. A fentiek segítségével soha nem tapasztalt kísérleti körülményeket tudnak teremteni.

Maga a létesítmény (ELI-ALPS) szerkezete akár egy sci-fi filmbe is beleillene, lesz benne lézer, nyalábvezető, másodlagos források, célkamrák és kiegészítő technikai berendezések is.

Egy kissé közelebbről is megvizsgálva: az egész egység a lézerrendszerre épül (mely három fő részből áll), melyek természetesen a lézernyalábokat lövellik ki. Ezeket a nyalábvető irányítja a megfelelő helyre vákuum segítségével: a másodlagos forrásokba és a kísérleti kamrákba. A másodlagos forrásoknál a lézernyalábokat egy-egy anyagra (gáz, szilárd felület, optikai kristály) irányítják, ezeken az anyagokon áthaladva már nem beszélhetünk az eredeti sugárnyalábról, itt keletkezik a „másodlagos sugárzás”. Ez lehet röntgen-, távoli ultraibolya-, vagy akár távoli infravörös sugárzás is. Ezekkel számos kísérletet lehet végezni.

A működése röviden ennyi, ám a felhasználhatósága rendkívül sokoldalú. Mivel egyedülállóak a lehetőségek, az ELI-ALPS olyan laboratóriumot kínál, melyben a nagyberendezések kisebb méretű használatától (mely így költséghatékonyabb lesz), az orvosi körülmények laboratóriumi alkalmazásáig (mely sokkal higiénikusabb és biztonságosabb) számos tudomány fejlesztésére lehetőség lesz.

Maga a létesítmény két lépésben épül fel: 2015 végére már üzemelnek a lézerek, a kísérletek már 2016 elejére elkezdődhetnek, és 2017 végére minden finombeállítás elvégezve készül el teljesen az ELI-ALPS.

Az épület elkészültével a létesítmény sokrétű alkalmazása kezdődhet: alkalmazott kutatás és -fejlesztés, innováció, biológiai és biofizikai, kémiai, anyagtudományi, energetikai kutatások sora vár a tudósokra. Széles körben tudják majd igénybe venni orvosi használatra, az apró biológiai képzőanyagok (mikroszkópok), és akár napelemek fejlesztésére (illetve számos kutatásra az energia területén, pl.: mesterséges fotoszintézis).

A fentiekén kívül még rengeteg felhasználási módja lesz, melyeket a létesítmény honlapján bővebben is lehet tanulmányozni: www.eli-hu.hu

KözleKlub – Gonda Zsuzsanna előadása a repülési informatikáról

December 2-án került sor a Széchenyi István Egyetem Közlekedési Tanszéke által szervezett rendezvénysorozat, a KözleKlub utolsó idei rendezvényére, melynek ezúttal a repülési informatika volt a témája.

Gonda Zsuzsanna a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem oktatója és a repülési informatika egyik legelismertebb szaktekinvélye. A BME-n ő honosította meg ezt a tudományterületet, amelyet az országban eddig egyedül ott oktatnak.

A korábban a MALÉV kötelékében 18 évig dolgozó szakember elmondta, hogy ez a szakterület kevésbé ismert, ami a szakirodalom hiányának tudható be, valamint az oktatásban sincs elterjedve. A repülési informatika vívmányait ugyan szinte mindenki élvezheti, mégis kevesen tudnak róla. Főként légitársaságok, repterek és utazási ügynökségek használják. Azt kevesen tudják, hogy a napjainkban használt számos applikáció és programrendszer (például e-mail, ASP, SaaS, Cloud) a repülési informatikából ered. Ezen kívül a hálózatok, az üzenetküldő funkciók és a telekommunikáció kialakulásában is jelentős szerepe volt ennek a tudományterületnek.

A repülési informatika története 1953-ban kezdődött. A tudományágnak számos sajátossága van. Ezek közül az egyik legfontosabb a teljes körű, tökéletes szabványosítás, amely sokkal kiforrottabb, mint bármely más iparágban.

Ide sorolható az is, hogy az applikációk mérete hatalmas (tárhely és funkciók szempontjából egyaránt), mivel a nagy légitársaságok és rendszerházak gondozására használják, emiatt szinte mindig egyedi fejlesztések történnek. Sok más területtől eltérő módon a nemzetközi felhasználói fórumok nagy jelentőséggel bírnak, tapasztalatai visszahatnak a fejlődésre. Érdekesség a repülési informatikával kapcsolatban, hogy fél évszázadon át egy sajátos és kizárólagos technikai platformon működött, és csak az ezredforduló környékén „költözött át” az internetre.

Gonda Zsuzsanna kiemelte, hogy bár egy kevésbé ismert diszciplínáról van szó, a repülési informatika jelentősége vitathatatlan, mivel mindig mérföldekkal az adott ország informatikai színvonala előtt jár. Viszonylagos ismeretlensége ellenére hazánk erős ezen a szakterületen, szakembereink nemzetközi szinten is elismertek. Mindezek miatt a cél az, hogy Magyarországon is jobban előtérbe kerüljön ez a tudományterület, ennek érdekében törekednek arra, hogy Budapest után több vidéki város egyetemén is induljon ezt tárgyaló kurzus.

Tóth Marcell

**MTA KRTK VKI – Csütörtöki beszélgetések a világgazdaságról
2016**

**A megadott napokon 10,00-12,00 óra között
Budapest XI., Budaörsi út 45., 804-es terem**

	Név	Téma	időpont
1.	Szanyi Miklós	A kormány változó FDI-vonzási politikája és a stratégiai partneri szerződések	január 7.
2.	Somai Miklós	Az állam szerepe a szlovén gazdaságban	február 4.
3.	Sárvári Balázs	Indiai gazdasági modell	március 3.
4.	Szunomár Ágnes – Geröcs Tamás	A kínai valuta útja a konvertibilitás felé	április 7.
5.	Simai Mihály	A következő 25 esztendő a világban	május 5.
6.	Farkas Péter	Miért nem ér véget a globális depresszió?	június 2.
7.	Ricz Judit	Az egyiptomi fejlesztő állam	július 7.
8.	Szijártó Norbert	A monetáris és árfolyampolitika hatása a külkereskedelemre - három periférikus régió (ibériai, balti és visegrádi országok) bemutatása	augusztus 4.
9.	Kőrösi István	Az ökoszociális piacgazdaság megteremtésének kilátásai Magyarországon és az Európai Unióban	szeptember 1.
10.	Novák Tamás	A V4 országok és a TTIP	október 6.
11.	Túry Gábor	A nemzetközi termelési rendszerek fejlődése, a vállalati stratégia szerepe a termelés területi mintázatában	november 3.
12.	Völgyi Katalin	Gazdasági integráció az ázsiai és csendes-óceáni térségben	december 1.

Könyvrecenzió – Győr fejlődésének mozgatórugói

2014. végén jelent meg több éves kutatás lezárásaként „A Győri Járműipari Körzet, mint a térségi fejlesztés új iránya” című könyvsorozat. A hazánk egyik legdinamikusabban fejlődő térségét számos tudományterület szemszögéből vizsgáló monográfiagyűjteményből öt kötet jelent meg. A sorozat első része a Honvári János által szerkesztett „Győr fejlődésének mozgatórugói”.

A könyvek a győri Széchenyi István Egyetemhez tartozó Universitas-Győr Nonprofit Kft. kiadásában jelentek meg, a sorozat főszerkesztője Rechnitzer János, a Széchenyi István Egyetem tanszékvezetője és a Regionális- és Gazdaságtudományi Doktori Iskola vezetője.

A Honvári János által szerkesztett „Győr fejlődésének mozgatórugói” című kötet hét tanulmányt tartalmaz nyolc szerző tollából. Céljuk az volt, hogy bemutassák, mely tényezőknek köszönhető, hogy Győr városa a 19. és a 20. század fordulójára hazánk egyik legfontosabb vidéki gyáripari központjává vált, majd később a 20. század viszontagságai során hogyan sikerült a különböző társadalmi-, gazdaság- és politikai változásokhoz alkalmazkodva ezt a pozícióját megtartani, sőt tovább erősíteni.

Az első tanulmányban Germuska Pál és Honvári János mutatják be a győri közúti járműgyártás történetét a második világháború és a rendszerváltás közötti időszakban. A könyv legnagyobb terjedelmű írásának köszönhetően az olvasó betekintést kap a Vagon- és Gépgyár történetébe, valamint megismerheti Győr nem elhanyagolható szerepét a magyar harckocsigyártásban.

Áldozó István az egyik legnagyobb győri cég, a Rába Magyar Vagon- és Gépgyár rendszerváltás utáni történetét tárja az olvasó elé. A vállalat fejlődése és napjainkban betöltött szerepe alapján a legjelentősebb és legsikeresebb magyar cégek közé tartozik, még akkor is, ha manapság többen kötik Győrt az Audihoz, mint a Rábához.

A 20. század elég eseménydús, viszontagságos időszak volt, amely nemcsak a társadalomra, hanem a gazdaságra is rányomta a bélyegét, a környezet gyakran megváltozott. Ezek a gazdasági modellváltások Győrött sikeresek voltak, ami hozzájárult a város megerősödéséhez. Ezt a témát fejtegeti bővebben Jakab Petra tanulmánya.

Nem csak a járműiparnak vannak hagyományai Győrben. Ezt bizonyítja Orbánné Horváth Mária írása, amely a helyi textilipar folyamatait veszi górcső alá, 1985-től napjainkig. A tanulmányból kiderül, hogy a győri textiliparnak messze nem ez volt a legsikeresebb időszaka, ennek miértjeire is igyekeznek választ adni a szerzők.

Gecsényi Lajos is fontos témát boncolgat, ugyanis az ipar nem működhet jól megfelelő humántőke nélkül. A szakember a győri ipar emberi erőforrás hátterének 1945 és 1990 közötti alakulását mutatja be.

Az emberi erőforrás sem elég önmagában, a megfelelő technológia mellett megfelelő vezető is szükséges a sikerhez. Varga Balázs tanulmánya a szocialista korszak néhány tipikus gazdasági vezetőjének életútját mutatja be, a teljesség igénye nélkül. Az írásból szándékosan maradt ki a kor egyik legemblemikusabb figurája, Horváth Ede, az ő életútjának bemutatását ugyanis egy másik, csak ezt a cél szolgáló könyv fogja feldolgozni.

A könyv utolsó tanulmányában Horbulák Zsolt vállalkozik arra, hogy a győri ipari körzetet összehasonlítsa egy másik, hasonló fejlődési pályát produkáló régióval, a szlovákiai Trencsénnel. Hogy hogyan szerepel az egyik legsikeresebb magyar város ebben az összevetésben, az kiderül ebből az elemzésből.

A „Győr fejlődésének mozgatórugói” című kötet átfogó képet ad a város iparának múltjáról és jelenéről. Akik nemcsak a megyeszékhely jelenlegi helyzetét szeretnék megismerni, hanem szívesen elmélyülnének a helyi ipar történetében, és a várost a jelenlegi kedvező gazdasági helyzethez vezető folyamatokban, hasznos olvasmányoknak fogják tartani a könyvet, melynek tanulmányai külön-külön, önállóan is megállják helyüket.

Az ébredő baljós remény

Végre megérkezett a 2015-ös év legjobban várt filmje, a Star Wars VII – Az ébredő Erő. A világ egyik legismertebb és legkedveltebb sci-fi univerzuma tehát visszatért, a történet a megjelenés szempontjából első (a története szerint későbbi) trilógia után nagyjából 30 évvel zajlik. Ez a kritika is itt veszi kezdetét. Vigyázat, spoiler-veszély!

Amikor 2012 végén bejelentették, hogy lesz új Star Wars trilógia, sokan megörültek a hírnék, míg mások kétkedve fogadták, hogy ezt a három filmet a Disney fogja készíteni. Leginkább két dologtól félték. Az egyik az volt, hogy sok Disney-produktumhoz hasonlóan telepakolják éneklős részekkel, a szereplők egy párbeszéd közben majd dalra perdülnek, és valami fülbemászó musical-betétdallal próbálják megörvendeztetni a nézőket. Szerencsére ebből nem lett semmi, bár ennyi akció, csata meg robbantás közepette erre nem is nagyon volt lehetőség. A másik dolog, amitől sokan tartottak, hogy a Disney majd megpróbálja teljesen megújítani a már jól működő univerzumot, és az újításai elrontják azt, amit mindenki megszeretett a Star Warsban. Ez sem következett be. Nagyon nem, hiszen a rendezőgárda alig épített újdonságokat a filmbe, annyira biztosra akartak menni, hogy többnyire az előző trilógiákból megismert elemeket láthattuk viszont.

Lényegében egy tipikus Star Wars trilógiakezdő film várta a nézőket. Egy átlagos sivatagos-sziklás bolygón megismerhetünk egy eddig átlagos életet élő fiatal karaktert, akiről hamar megtudjuk, hogy ő egyszer jedi lesz, de neki majd csak a film végére esik le a tantusz. Ez a momentum a korábbi trilógiákban is hasonlóan történt. Szerencsére a kezdő szituáció, hogy egy kis droidnak adnak egy titkos információt, hogy juttassa biztonságos helyre, az újdonság erejével hat. Ja, nem. Az 1977-es Új remény is így kezdődött...

És a film további részeinél is rendre visszaköszön az Új remény (és a Baljós árnyak). A Köztársaságot ezúttal Új Köztársaságnak hívják, Lázadók helyett Ellenállás van, a sötét oldal pedig most éppen Első Rend néven működteti az Erő sötét oldalát. Természetesen még egy újabb Halálcsillagot is kapunk, amit ezúttal szintén máshogy hívnak, és sokkal nagyobb is, mint az elődjei, de ugyanolyan szépen felrobban, mint a korábbi kettő, miután ugyanolyan felkészületlenül védik a gyenge pontját. Az egyetlen újítás, hogy most egyszerre több bolygót tud felrobbantani, amit be is mutat. (Az már mellékes, hogy a biztonsági szintje úgy áll, hogy egy átlag rohamosztagos is ismeri a működési mechanizmusát. Bezzeg az Ellenállás azt sem vette észre, hogy megépítették.) És a minden epizód végén szokásos fénykardpárbaj sem maradhat ki a filmből.

Mivel a Jedi visszatér eseményei óta körül-belül 30 év telt el (a két film megjelenése között 32, ami meg is látszik a színészeken), így a szereplőgárda is egy kicsit átalakult, róluk is illik szólni pár szót. A filmet azzal reklámozták, hogy az eredeti karakterek nagy része is visszatér. Nos, közülük Han Solo és Chewbacca kap jelentősebb szerepet, az ezúttal tábornokként tevékenykedő Leia hercegnő epizód szerepre kárhozottatott, R2-D2 a film nagy részében némasági fogadalmat tart, C-3PO pedig annyi ideig van képernyőn, amíg üdvözliz az Ellenállás bolygójára érkező fontosabb karaktereket, és elmondja nekik, hogy az egyik keze piros lett. Luke Skywalker mindössze a film utolsó 2 percében tűnik fel a színen, pedig előtte több, mint két órán át keresik.

A régi, már kedvelt karakterek mellett újakat is megismerhetünk. Elsőként Poe Dameronnal találkozhatunk, aki az Ellenállás legjobb vadászpilótája, és ő bízza a kis droid, BB-8 ügyességére a titkos információt, azaz Luke tartózkodási helyét (pontosabban annak egy térkép-részletét). Kiderül, hogy nem minden rohamosztagos Jango Fett klónja, Finn legalábbis biztosan nem az, mivel egy fekete srácról van szó, akinek egyébként rohamosztagos léte megszólal a lelkiismerete, és megszőkteti az elfogott pilótát.

A központi karakter Rey, aki majd egyszer jedi lesz. Egész véletlenül pont ő találja meg a BB-8 nevű droidot, majd véletlenül belefut a lezuhant Finnbe is. Majd amikor megtámadják őket, akkor véletlenül pont ott van a Millennium Falcon (Ezeréves Súlyom), amit Rey pont tud vezetni. Majd amikor lerobbannak az űr közepén, pont Han Solo és Chewbacca találják meg őket a Súlyommal együtt, amit régóta kerestek, de nem találták. Ez a sok véletlen... Ráadásul pont hasonló az események sorrendje, mint az Új reményben.

A gonosz karaktereknél is előjön ez a deja vu-érzés. Kylo Ren a fő gonosz, aki érdekes módon sötét ruhában jár és maszkot visel, amit biztosan nem Darth Vedertől látott... Természetesen nem ő a legfőbb fő gonosz, ahogy Vadert Darth Sidious, úgy Kylo Ren egy szintén titokzatos és nem nagyon mutakozó felettes, Snoke látja el utasításokkal. Más hasonlóság szerencsére nincs. Kylo Ren hiába a főellenség, a közelébe sem ér példaképének. Darth Vader minden gonoszsága ellenére elég badass volt, míg emberünk egy bizonytalan, az indulatait fékezni nem bíró sith-tanonc. És most komolyan, Darth Vaderrel melyik tábornok mert volna feleselni? Kylo Ren ráadásul annyira bizonytalan magában, hogy Vader eléggé összeroncsolódott egykori maszkjával beszélget, hogy így kapjon instrukciókat. Miért is? Ezek szerint nem látta a Jedi visszatér végét, ráadásul a szülei, Han és Leia (igen, kedvenceink Ben névre keresztelt pici fiáról van szó) és tanítómestere, Luke sem mesélte el neki, hogy Anakin végül jó útra tért, és megölte az Uralkodót, hozzásegítve hőseinket a Birodalom bukásához.

A végjáték is hozott ismert momentumokat. Volt egy szokásos apa-fiú „párbaj”, bár ez még annyira sem volt küzdelem, mint a Vader–Obi Wan párviadal az Új reményben, hiszen Han Solo jó útra próbálta téríteni a fiát, aki inkább megölte a közkedvelt kalózt. De nem maradt el Kylo Ren és Rey küzdelme sem. Miután az ifjú hölgy egy kocsmárosnétól megtudta, hogy átjárja az Erő, autodidakta módon elsajátított néhány pszi-képességet, ráadásul a fénykard használatával sem akadt problémái (bár ez alap szinten az ex-rohamosztagos Finnek is megy). A végső fénykard-vívás eredményeként Kylo Ren vereséget szenvedett, bár nem láthattuk meghalni, így van rá esély, hogy a párbaj és a bolygó felrobbanása közötti pár másodpercben kimentették (ezt támasztja alá, hogy hivatalos infók szerint szerepelni fog a következő filmben is).

A film végén Rey, hála a titkos térképnek, megtalálta Luke Skywalker-t, akivel beszélgetés helyett csak nézték egymást a film hátralévő másodperceiben. A sok deja vu után az is megfordult a fejemben, hogy Luke kiböki, hogy „Én vagyok az apád!”, de erre nem került sor.

Az ébredő erő összességében egy jó filmélményt nyújtott. Aki a megszokott univerzumot és az általa már kedvelt látványvilágot szeretné viszontlátni, az nem fog csalódni. Lényegében minden és mindenki benne volt, aki/ami a korábbi hat részben jó volt és még életben van. A történet-szál szerintem lehetett volna kicsit kreatívabb, a látványelemek többször is háttérbe szorították a dialógusokat, ugyanakkor jó néhány kérdés nyitva maradt, így a folytatás ígéretes lehet. Rey elkezdheti a jedivé válást, Snoke-nak kicsivel több aktivitást kell mutatnia a sötét oldal vezetőjeként. A történet továbbvitelére tehát megvan a lehetőség, bizakodva várhatjuk a következő filmet.

Az ébredő Erő elkerülhetetlen értékelése

Figyelem! Mérsékelt spoilerveszély! Csak akkor olvass tovább, ha kíváncsi vagy rá, ha már láttad és nem félsz egy hosszú beszámolót most végigolvasni!

Amikor néhány évvel ezelőtt bombaként robbant a hír, hogy Lukács György papa beházasodott Miki egérékhez, és a háznépével együtt a céget is vitte (bár nem volt túl nagy újdonság, hiszen Lucas alapította a Pixart is, ami a Disney animációs mesék fő mozgatórugója), egy világ omlott össze a világban. Értitek... Mintha milliók kiáltottak volna fel egyszerre félelmükben, aztán néma csend - Obi-Wan szavai. Az expanded universe elkaszálva, vele együtt az összes készülő Star Wars játék is, majd a bejelentés, hogy az egérfüles égisz alatt fog készülni az új trilógia. Hát igen, a félelem jogos volt, ám korántsem a stúdió kilétét illetően - mint az utólag kiderült.

Ha beleláttunk volna a jövőbe és egy olyan mély összefüggésbe, amit csak utólag lehet belemagyarázni bármibe is, akkor bizony kevesebb lenne az éljenzés az Ébredő erő című film körül, ugyanis, nem sokkal a premier előtt kapott az újdonságra éhes nép egy felújított Battlefront játékot. Hú de jó, gondolták sokan, ha hozza a 2. rész szintjét és mindezt korszerű grafikával és egy-két újdonsággal megspékelve, minden bűne meg lesz bocsátva a Lukasarcnak. Ehelyett kaptunk 2-3 pályát, ugyanennyi játékmódot, egy tutorialt single playerként (nincsenek személyes élményeim, ezek csupán benyomások a gameplay videók alapján), aztán csók. Ha kell több, várj a kiegészítőkre. Egy pofánköpése volt ez a SW játékos társadalomnak. Nesztek, ezzel úgyis ellesztek, mert vannak benne rohamosztagosok, fénykardok, meg X-wingek.

Nos, nem tudom, hogy ezen a gondolatmeneten indult-e el a filmstúdió is, és maga Jar Jar Abrams, de a világpremiert követő pár napban már kezdtek szállingózni a negatív kritikák is a lila ködön keresztül. Lássuk hát, hogy nekem mi a benyomásom a legújabb epizódról.

Ami először szemet szúrt, az a szokásos fanfár hiánya. 20th Century Fox és barátai... semmi. Nem ismerem a jogi háttérét a dolgoknak, de úgy tudom, a forgalmazó még mindig ő maradt, hiába Disney. Bár, ha ez kellett ahhoz, hogy megspóroljuk a Lucasfilm logó előtt beúszó álmok varázslatos palotáját, mint Miki egér birodalma, talán jobb is. Majd a szokásos intró, ami azért kapásból mosolyt csalt az arcomra és győzködni kezdtem magam, hogy igen, valóban, egy új SW filmet kezdtem el nézni, nyugodtan higgyem el. Sajnos, ez a film végéig is csak nagyon nehezen jött össze.

Kezdjük ott, hogy eltelt 30 év, ami nem baj, csak akkor kicsit több expozícióra lenne szükség, mint a felkúszó feliratokban odaböfenteni, hogy hát a Köztársaság csak egy háttér, az Ellenállás az új Lázadók, akik az Első Rend ellen vannak, mint a Birodalom maradéka és mellesleg Luke-nak nyoma veszett, és meg kell őt keresni. Elég in medias res. Egyébként az események kellően dinamikus tempójúak voltak és az első csatajelenet nyers kegyetlensége is valami új ízt adott a dolgoknak, ám sajnos hamar odalett a milió, amint kiderült, hogy a dialógusok háromnegyede poénkodásból áll, a többi pedig a Klónok háborúja gyereksorozat szintjén ragadt. A párhuzamok a 4. epizóddal kétségtelenek, ezt még a rendező sem tagadta és abban a tekintetben, hogy az a régi trilógia legvontatottabb része, valóban azt mondom, hogy nem árt, ha a mai generációnak egy kicsit újszerű köntösben van elmagyarázva az egész. Csak emellett még beletuszkolták az 5. részt is, meg talán a 6-at is, bár ha a másolás párhuzamnál maradunk, akkor nekem úgy tűnt, mintha ez a film ott maradt volna abba, ahol mondjuk a Birodalom visszavág fele járt.

Vannak egyébként nagyon szimpatikus kikacsintásai a filmnek, amiket lehet, hogy csak én láttam bele, de mindenesetre tetszettek. Pl. ahogy és ahol feltűnik először Han és Chewie. Ūrkalózok, csempészklánok... kicsit visszaköszönt a régi regények feelingje, amikor ilyen témák voltak a középpontban, hogy van a galaktikus háborún túl is élet, ráadásul az sem fenéig tejfel. Csak itt semmi értelmét nem láttam ennek az intermezzónak, hiába volt jó. Pláne, hogy ezek a guruló CGI takonyzörnyek is sokat rontottak az összképen. Maz Kanata bárjelenete is egész jó volt (mintha egy pillanatra Xizor herceget is megpillantottam volna a SOTE-ből), bár kevésbé volt nyomasztó és klausztrofób, mint mondjuk a 2. és a 4. rész hasonló jelenetei. És ha már helyszínek: rendkívül változatosak és hihetőek, csak semmilyen célt nem szolgálnak. Jakku: leszállunk, felszállunk, visszamegyünk, felrobban, elmegyünk. Maz szórakozóhelyének a bolygója: leszállunk, dumálunk, menekülünk, felrobban, menekülünk. Sőt, olyan bolygók is felrobbannak, amiket nem is látunk igazán, csak megemlítik, hogy ja, hát igen, az a Köztársaság jelenlegi központja. Aki nem figyel, könnyen úgy vélheti, hogy Coursant semmisül meg. És akkor a Starkiller (hehe, kedvenc karakterem a már nem létező EU-ból) bázis: az összes rajongó azon imádkozott, hogy csak nehogy egy harmadik Halálcsillag legyen az új szuperfegyver. És bár a filmben meg akarják magyarázni, hogy nem-nem, ez harmincszor nagyobb és igazából egy bolygóba van becsomagolva és elszívja a csillagokat, mert aztán azt lövi ki... hát én nem lettem meggyőzve. Pláne, hogy megint van egy gyenge pontja (ami ráadásul most nem is olyan kicsi) és megint elég 5 vadászgép ahhoz, hogy legyalulják az egészet. Oké, hogy a történelem ismétli önmagát, de azért ennyire ne már... Ja, és amúgy 30 év alatt senkinek a galaxisban nem tűnt fel, hogy mit épít egy volt birodalom maradékából újraéledő terrorista csoport? Könyörgöm, egy mesterséges bolygóról beszélünk, ami körül folyamatosan tűnnek el a csillagok! Vagy egy ennyire egyértelmű kikacsintás akart netán lenni korunk jelenlegi politikai helyzetére? Ha így is van, kár, hogy a film logikájának a rovására ment.

Ugyanakkor a karakterek kellően érdekesek voltak, mármint a főbb karakterek, mert hogy mi értelme volt ennyire reklámozni Phasma kapitányt (magyarul százados), nem is értem. Nem csinál mást, mint gyalogol, áll, áll, gyalogol, majd Chewie ráugrik és elkapják. Ha lehet hinni a hallottaknak, akkor kapásból egy szemétdobóban végezte. És ugye az új fél-főgonosz: Kylo Ren. Egy hisztis személyiségzavaros karakter, súlyos nagyapa-fetiszizmussal. Ez még mind szép és jó lenne, ha kiderült volna, hogy MIÉRT ilyen! Miért utálja az apját? Miért akar mindenáron a sötét oldalhoz tartozni? Miért vadászik ő is Luke-ra? Miért kapja fel a fejét Rey hírének hallatán? Miért zúzza szét dühében állandóan a saját csillagrombolóját? Miért úgy néz ki, mint egy sértődött pufi óvodás? Miért mészárolta le anno Luke új növendékeit? - Talán jobb lett volna, ha innen kezdődik a sztori és nem csak egy pár másodperces látomást kapunk róla, meg egy Solo által elmondott mesét. Apro-pó, mesék: azt vettem észre, hogy valahányszor mélyebb témák felé eveznének a szereplők, hogy végre egy kis háttérinfót is kapnánk vagy valami karakterfejlődést párbeszédiken keresztül, hirtelen megtorpannak már az elején, mert jajj felrobbant valami, jön valami, támad valami, futni kell valami valami valami sötét oldal.

A másik nagy problémám a karakterek szintjén az volt, hogy oké, hogy Rey kivételesen érzékeny az Erőre, de elég erőltetettnek éreztem, amikor párbaj közben Kylo papol neki az Erőről, ő meg behunyja a szemét - kínosan hosszú ideig - majd utána hirtelen megtanul olyan módon vívni és seggberúgni, hogy egy félig kiképzett sötét jedi lazán alulmarad vele szemben. Élete első meditálása után félig már Anakin lesz belőle. Miért? Ellenben viszont maga a párbaj nagyon jó volt, és bár közel sem olyan látványos és lehengerlő, mint amilyennek ígérték, de hihetően amatőr és pont ez volt benne jó.

És akkor a zene. Hogy ez nem John Williams fő műve, az biztos. Vártam valami film után egyből dúdolható, vagy legalább emlékezetes melódiát, de már a film alatt is unalmasnak és szertelennek találtam. Csak épp aláprüntyögnek valamit mindig az adott jelenethez, de nincs se íve, se gerince. A régi témákkal nagyon fukar volt, az újak pedig borzasztó laposak. Egyedül Rey témája sejlett fel bennem utólag, illetve amikor először futnak be az X-wingek a harcba, majd onnan az egész Ellenállás zenei témája lett az, amit akkor hallunk. De például sem az Első Rendnek, sem Kylo-nak nincs egy masszív, megjegyezhető, kellően baljós és sötét témája. Ugyanakkor ezt nem lehet felróni a mélyen tisztelt mesternek, hiszen ő csak igazodott ahhoz, amit látott. És, hogy mit láttunk? Jó kérdés, leginkább az egyik barátom fogalmazta meg a film után: jó, meg minden, csak mi is volt a sztori ebben? Én is keserű szájjal álltam fel a székből, miután először láttam, egészen a végéig csak látványos jelenetek sora, de fogalmam sem volt, hogy az egyik hogyan illeszkedik a másikhoz, vagy miért szükséges. Nincs alapkonceptió lefektetve, csak valami homályos miértek a konstans utazgatáshoz. Azzal nincs semmi baj, ha nyitva maradt sok kérdés, hogy ezzel megágyazzanak a következő részeknek, csak nem ártott volna valami szilárdabb kiindulópont a történetnek, mert így csak belecsöppentünk egy rajongói filmbe, ami akár YouTube-on is landolhatna, ha épp egy lelkes és pénzes fan forgatta volna pusztá szórakozásból.

Ejtsünk pár szót a szinkronról is itt a végén, mivel számomra egy fontos és szeretett része a filmeknek. Igazából remek munkát végeztek, örömmel konstatáltam, hogy a régi hangokat nem felejtették el használni, bár azt nem értem, miért kellett Stohl bucinak is titoktartást aláírni, ha egyetlen nyamvadt mondata nem volt Luke-nak az egész filmben? És Poe hangja, mint Rajkai Zoltán... hát... oké, elfogadom, csak egyszerűen a könyökömön jön ki ennek a faszinak a hangja. Ha nem Csőre Gábort kérik fel egy középkorú karakteres arcú fickó megszólaltatásához, akkor Rajkai jön. És nem tudom, hogy a hanghordozása idegesített inkább, vagy mert valóban ilyen halálosan bugyuta és gyermeteg mondatokat adtak a szájába, hogy „Na, itt végeztünk. Menjünk haza.” Oké, nem várom, hogy újra a kereskedelmi utak megadóztatásának a problémáját feszegessék a szenátus rendkívüli ülésén a korrupt kancellár előtt, de azért ennél kicsivel komolyabb szövegekre számítottam volna.

Összességében az új SW film szórakoztató, látványos és nyilván követi az új filmkészítési trendeket, de számomra egyelőre nagyon nehéz szeretni és beleilleszteni az előző filmek nagy kirakósába. Azt is megértem, hogy most inkább biztosra ment mindenki, mert kellett egy fejőstehén kezdőlöketnek, hogy anyagilag be legyen biztosítva a többi készülő rész. Csak ez sem biztos, hogy jó húzás, ha azt látjuk, hogy a minőség helyett a mennyiségre próbálnak menni, hogy versenyezzenek pl egy Bosszúállók szériával. Sajnos azon kaptam magam a második megnézése után, hogy nem szeretni próbálom, hanem inkább nem utálni. Csak remélni tudom, hogy a következő epizód kellően komoly és jól összerakott lesz ahhoz, hogy megmagyarázza ezt a részt, máskülönben nekem is az lesz a szomorú véleményem, hogy jobb lett volna azt az Erőt inkább szunnyadni hagyni.

Abstracts of the articles

Changing World – After Paris

Marcell Tóth

One of the biggest events in 2015 was the United Nations's Climate Summit. The main topic of the latest event of the Changing World was the evaluation of the Paris Agreement.

Energy revolution 2.0

Patrícia Hanis

The Institute of World Economics has started a new series of events, where external experts keep presentations about actual themes. In the first occasion the topic was the energy revolution 2.0.

Long-term socio-economic forecasting for Hungary

Marcell Tóth

Institute for Regional Studies presented the results of this year's research, supported by the EEA Grants, within the frame of 'Adaptation to climate change' programme. The aim is to forecast the long-term socio-economic development path of Hungary until 2050, and to foster the adaptation to climate change. The results will be integrated into the National Adaptation Geo-Information System (NAGIS).

Vulnerability/Impact Studies with a focus on Tourism and Critical Infrastructures

Marcell Tóth

The final event of the „CRIGiS – Vulnerability/Impact Studies, with a focus on Tourism and Critical Infrastructures” project, was held on 8th December 2015 at the headquarters of the Hungarian Meteorological Service. The project participants presented the results, what will be integrated into the National Adaptation Geo-Information System (NAGIS).

The end of the eurozone's crisis

Marcell Tóth

According to the European Commission report, the financial crisis of the eurozone has been ended. On the Institute of World Economics's last workshop, Norbert Szijártó talked about the eurozone's processes.

ESA information day in Győr

Marcell Tóth

Hungary has become a member of the European Space Agency in November, 2015. About the membership and the opportunities, the Hungarian Space Office organizes information days. The first occasion was in Győr, on 9th December.

Abstracts of the articles

ELI-ALPS

Ács Virág

The Extreme Light Infrastructure (ELI) project is a next generation of large research facilities. This laser technology infrastructure is based in Szeged. The opening of the ELI will be in the first half of 2016.

The Hope Menace Awakens

Marcell Tóth

In the end of 2015, the Star Wars returns, and „The Force Awakens”. This article is an opinion and a critique about the 7th Star Wars film. May the Force be with you, but be careful with the spoilers.

TraffiClub: Zsuzsanna Gonda's presentation about the air informatics

Marcell Tóth

The TraffiClub is an interesting event series in the Széchenyi István University about the transport science. The latest guest speaker was Zsuzsanna Gonda, one of the greatest authority of the air informatics in Hungary.

The inescapable evaluation of „The Force Awakens”

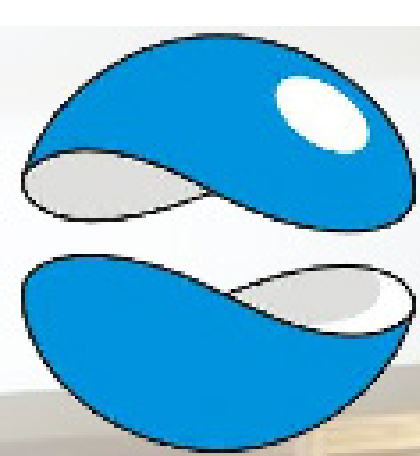
Gábor Juhos

Not only one editor of GazMag has found a lightsaber... So there is an other critique of the film. Spoiler alert!

Book review: The keys of development in Győr

Marcell Tóth

The keys of development in Győr is the first book of the Széchenyi István University's book series „The automotive division of Győr”. This book is a historical outlook, presents the 20th century processes of the local industry.

MKT Szakkönyvtár

Nyitvatartás

**Kedd, Szerda:
18:00-20:00**